

УДК 372.

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ

Пивовар Євгенія

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 014 Середня освіта (Географія)
Житомирського державного
університету імені Івана Франка, (Україна)*

Яковлева Валентина,

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри екології та географії
Житомирського державного
університету імені Івана Франка, (Україна)*

З огляду на постійні зміни у світі, географічна освіта стає ключовою для формування у здобувачів середньої освіти глобального розуміння процесів, що відбуваються, тому сучасне освітнє середовище повинно не лише передавати знання учням, але й розвивати у них критичне мислення та пізнавальні здібності. Традиційні методи навчання можуть бути неефективними у сприйнятті інформації та розвитку аналітичних навичок учнів, для цього необхідно впроваджувати методiku навчання пізнавальної активності здобувачів на уроках географії. Ця методика спрямована на стимулювання інтересу до вивчення географічної науки, розвивати аналітичні та критичні мислительні навички, а також дозволяє формувати уявлення про взаємозв'язок між географічними явищами та світовими подіями.

Підвищення пізнавальної активності учнів на уроках географії сприятиме їхньому більш глибокому розумінню географічних процесів, підвищує мотивацію до вивчення предмета та сприяє формуванню компетентних особистостей з глобальним мисленням. Таким чином, впровадження методики навчання пізнавальної активності на уроках географії має велике значення для підвищення якості освіти та підготовки майбутніх особистостей до життя в глобальному світі [2].

Вивчення теоретичних аспектів даного явища є важливим для розуміння та вдосконалення методики навчання, зокрема на уроках географії. Розгляд цих аспектів дозволить нам зрозуміти основи успішного навчання та сприяти подальшому вдосконаленню методики викладання географії з метою досягнення найкращих результатів [3].

Пізнавальна активність є важливим аспектом розумової діяльності людини, спрямованою на отримання, обробку та інтерпретацію інформації з метою розуміння навколишнього світу. Цей підхід охоплює широкий спектр дій, які включають спостереження, аналіз, узагальнення, порівняння, висновки та інші когнітивні процеси.

Спостереження. Це перший етап пізнавальної активності, який передбачає збирання інформації шляхом сприймання різноманітних об'єктів, явищ або подій.

Аналіз. Після спостереження людина аналізує отриману інформацію, виділяє основні аспекти та встановлює зв'язки між ними.

Узагальнення. Цей етап передбачає формування загальних уявлень або правил на основі аналізу зібраної інформації.

Порівняння. Людина порівнює різні об'єкти, явища або ідеї для виявлення схожих або відмінних характеристик.

Висновки. На основі узагальнень та порівнянь формуються висновки або судження, які дозволяють краще розуміти об'єкт аналізу [1, 4].

Пізнавальна активність учнів представляє собою комплексний психолого-педагогічний показник, який відображає здатність та готовність учнів активно залучатися до процесу пізнання, усвідомлення та аналізу нового матеріалу, розвитку критичного мислення та вміння самостійно вирішувати завдання.

Основні поняття та аспекти пізнавальної активності включають у себе:

- Здатність учнів активно сприймати та усвідомлювати інформацію.
- Вміння ефективно використовувати різні види пізнавальної діяльності, такі як аналіз, синтез, узагальнення, порівняння.
- Готовність до виконання завдань із застосуванням критичного мислення та логічного розуміння.

- Активна участь у процесі дискусій, обговорень та дебатів, спрямованих на поглиблене вивчення географічних тем.

Роль пізнавальної активності в процесі вивчення географії полягає у стимулюванні інтелектуального розвитку учнів та підвищенні ефективності навчального процесу. Активна пізнавальна діяльність сприяє глибокому засвоєнню матеріалу, розвитку аналітичних та критичних навичок, а також формуванню самостійності та відповідальності учнів за власне навчання. Методичні особливості пізнавальної активності на уроках географії ґрунтуються на впровадженні ефективних педагогічних прийомів та стратегій, спрямованих на активізацію пізнавальної діяльності учнів. Зокрема, важливо створити у навчальному процесі простір для самостійності та творчості шляхом використання інтерактивних методів, таких як обговорення карт, виконання географічних проектів та рольові ігри, що сприяють активному залученню учнів до процесу вивчення матеріалу. Крім того, використання сучасних інформаційних технологій, географічних ігор та віртуальних екскурсій розширює можливості для підвищення пізнавальної активності та зацікавленості учнів у вивченні географічних дисциплін. Такий підхід до організації навчального процесу на уроках географії сприяє формуванню в учнів критичного мислення, системного підходу до аналізу географічних явищ та поглибленню їхніх знань у цій науці.

Список літератури:

1. Вишковський І. Методи активізації пізнавальної діяльності. Психолог, 2004. №21-22. С. 100-114.
2. Вірченко П.А. Використання інформаційних та мультимедійних технологій на уроках географії. URL: <https://scholar.google.co.th/citations?user=T2bfSagAAAAJ&hl=th> (Дата звернення: 01.04.2024).
3. Садкіна В.І. 101 Цікава педагогічна ідея. Як зробити урок. Х.: Вид. група «Основа», 2008. 88 с.
4. Турищева Л.В. Особливості методичної грамотності вчителя. Географія, 2010. №4 (152). С. 2-3.